

Saksbehandler: Vebjørn L. Horsfjord

Saksdokumenter

Gjønnesutvalgets rapport (tidligere utsendt)
Høringsbrev fra Kultur- og Kirkedepartementet (vedlagt)

Staten og Den norske kirke

Sammendrag

Kultur- og Kirkedepartementet (KKD) sendte i april ut høringsbrev til alle høringsinstanser for stat-/kirkeutredningen. Saken vil bli behandlet på Kirkemøtet i november. Mellomkirkelig råd er ikke høringsinstans, men bør drøfte saken nå og gi relevante innspill til Kirkerådets videre bearbeiding av disse spørsmålene. Drøftingen i Mellomkirkelig råd bør ta utgangspunkt i rådets ansvarsområde og løfte fram vesentlige momenter for den videre debatten i kirken uten å ta stilling til det overordnede spørsmålet om Den norske kirkes framtidige forhold til staten.

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd har drøftet Stat-/kirkeutvalgets innstilling *Staten og Den norske kirke* og ber Kirkerådet vektlegge følgende punkter i det videre arbeidet med saken:

...

Saksframstilling

Det pekes her på tre temakretser som berører Mellomkirkelig råds arbeidsfelt og som kan tillegges vekt i den videre samtalen om forholdet mellom stat og kirke.

(1) Religionsfrihet

Den norske kirke deltar i flere samarbeidsfora på nasjonalt plan der religionsfrihetsspørsmål står høyt på dagsorden blant annet i Norges Kristne Råd, Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn og Oslokoalisjonen for tros- og livssynsfrihet.

I disse sammenhengene understrekes Den norske kirkes fulle tilslutning til menneskerettighetskonvensjonenes bestemmelser om religionsfrihet og til allment aksepterte prinsipper for behandling av religiøse minoriteter. Til disse hører at det ikke kan være opp til majoriteten å definere hvordan minoritetene opplever sin situasjon samt en forståelse av at demokratiske prosesser forutsetter mekanismer for å ivareta minoritetenes interesser. Dette er

ikke til hinder for at også majoriteten deltar i utformingen av de løsninger som etableres for å beskytte minoritetene.

Det er viktig at Den norske kirke opptrer konsistent på de ulike arenaer der spørsmål om majoritet og minoritet nå diskuteres. Det må understrekes at det i alminnelighet ikke hevdes at noen av de tre hovedmodellene som framkommer i den offentlige utredningen i seg selv strider mot de menneskerettslige forpliktelsene Norge har. Dagens statskirkeordning inneholder kompensatoriske ordninger som sikrer minoritetenes religionsfrihet. Det kan imidlertid tenkes argumentasjonsmåter for flere, eller kanskje alle, de foreslåtte modellene som innebærer brudd på de prinsippene Den norske kirke ellers gir sin tilslutning til. For Mellomkirkelig råd kan det være en oppgave å bidra til at bevisstheten om dette holdes høyt også i den interne kirkelige samtalen om forholdet mellom stat og kirke.

(2) Internasjonale erfaringer

Mellomkirkelig råd ivaretar Den norske kirkes kontakt med en rekke kirker internasjonalt. Blant våre søsterkirker i Europa er det mange ulike modeller for å ordne forholdet mellom kirke og stat.

Mange europeiske kirker opplever en økonomisk situasjon som er mer utfordrende enn erfaringene i Norge så langt. Dette kan det være grunn til å merke seg, og Mellomkirkelig råd kan framheve erfaringen fra andre land om at finansieringsordninger for kirken er av avgjørende betydning for om den på sikt skal kunne fylle sitt oppdrag.

Den norske kirke har også nære bånd til kirker som er i en minoritetssituasjon i andre land, både der majoriteten utgjøres av en annen kirke og der en annen religion er i flertall. I en del land opplever kristne minoriteter forfølgelse fra statlige myndigheter som er nært knyttet til majoritetsreligionen. For Den norske kirkes mulighet til å tale slike minoriteters sak kan det være av betydning hvordan vi selv har ordnet forholdet mellom myndighetene og kirken.

Mer generelt kan Den norske kirkes troverdighet når den deltar i internasjonale samarbeidsfora påvirkes av hvordan andre oppfatter det norske systemet. Det kan være et moment i den videre diskusjonen ikke bare at den ordningen som velges må oppfylle visse krav til kirkens selvstendighet, men at ordningen må bli oppfattet slik internasjonalt. Dette trenger ikke være et argument for en bestemt løsning, men kan ha betydning for hvordan samtalen videre føres og for hvordan den løsningen som til slutt velges, blir omtalt og framstilt av Den norske kirke selv.

(3) Kirkens samfunnsengasjement

Mellomkirkelig råd opptrer jevnlig i offentligheten med kritikk av offentlige myndigheter eller andre samfunnsaktører i konkrete saker. Slik deltakelse i samfunnsdebatten forutsetter at kirken har tilstrekkelig frihet fra politiske myndigheter til at dens uavhengighet i vurderingen av slike saker ikke kan trekkes i tvil. Det er dessuten ønskelig med bredest mulig deltakelse i kirkelige beslutningsprosesser fra alle kirkens medlemmer slik at de standpunkter kirken inntar i aktuelle samfunnsproblemer, er best mulig forankret i medlemsmassen.

Høringsbrev

Deres ref

Vår ref
2006/2706Ki

Dato
24.04.2006

Høring - NOU 2006: Staten og Den norske kirke

Det offentlige utvalget som har utredet forholdet mellom stat og kirke, avgav sin utredning 31. januar 2006, *NOU 2006: 2 Staten og Den norske kirke*. Formålet med utredningsarbeidet var å skaffe grunnlag for å treffe beslutning om statskirkeordningen skal videreføres, reformeres eller avvikles. Med henblikk på dette formålet ble utvalget bedt om å vurdere statskirkeordningen i sin helhet, mulige eller ønskelige reformer innenfor ordningen og alternativ til statskirkeordningen. Utvalget skulle også vurdere ulike finansieringsordninger, gravferdsforvaltningen, ordninger for ivaretagelse av fredede og verneverdige kirker og ulike eiendomsrettslige spørsmål.

Utvalgets flertall, 18 av de 20 medlemmene, anbefaler at statskirkeordningen oppheves. Blant flertallet anbefaler 14 medlemmer at Den norske kirke organiseres som en "lovforankret folkekirke", mens fire medlemmer anbefaler at Den norske kirke etableres som et selvstendig trossamfunn på lik linje med andre tros- og livssynssamfunn. To av utvalgets medlemmer anbefaler at dagens statskirkeordning videreføres innenfor gjeldende grunnlovsbestemmelser. Når det gjelder finansieringen, kommer utvalget med ulike anbefalinger i forhold til de tre hovedmodellene. Flertallet går likevel inn for at offentlige bevilgninger fortsatt skal stå for hovedfinansieringen av Den norske kirkes virksomhet. Medlemsbidrag vurderes også som finansieringskilde, enten som hovedfinansieringsmåte eller som supplement til offentlige tilskudd.

Jeg er nå særlig opptatt av å få høringsinstansenes syn på de overordnede spørsmålene som gjelder statskirkeordningen og den framtidige organiseringen og finansieringen av Den norske kirke. Men det er også ønskelig å få synspunkter på de andre forslagene som utvalget har kommet med. Som utvalget selv påpeker, er det flere sentrale spørsmål/temaer som trenger nærmere utredning. Jeg har følgelig forståelse for at det kan være vanskelig å ta standpunkt både til spørsmålet om fortsatt statskirke og til mange av de enkeltspørsmålene som reises i kjølvannet av en eventuell endring i forholdet mellom stat og kirke. Til tross for det gjenstående utredningsarbeidet bør vi nå likevel søke å få avklart enkelte prinsipielle hovedspørsmål.

Under arbeidet med denne saken vil jeg oppfordre aktuelle høringsinstanser til å legge til rette for informasjons- og drøftingsmøter, så vel i det enkelte lokalsamfunn som på regionalt og nasjonalt nivå. For eksempel vil det, etter min mening, kunne være fruktbart om folkevalgte for kommunen og den lokale kirken i fellesskap drøfter hvilken løsning på forholdet mellom stat og kirke som vil være best på deres sted.

For å lette departementets arbeid med å oppsummere høringen vedlegges et skjema som jeg ber høringsinstansene fylle ut og returnere sammen med sin uttalelse. Jeg er klar over at det for mange høringsinstanser kan være vanskelig å besvare spørsmålene uten å ta viktige forbehold eller legge bestemte forutsetninger til grunn for sine svar. Så langt det lar seg gjøre, ber jeg likevel høringsinstansene om å sette kryss for de alternativene som ligger nærmest den enkelte høringsinstansen sitt syn, samtidig som de nærmere avveiningene og vurderingene nedfelles i selve høringsuttalelsen. For kollegiale organer ber jeg også om at stemmetall ved eventuell uenighet fremgår av høringsuttalelsen.

En elektronisk utgave av *NOU 2006: 2 Staten og Den norske kirke* er tilgjengelig på Internett på følgende adresse: <http://www.dep.no/kkd/norsk/dok/hoering/bn.html>. Her finnes også dette høringsbrevet og spørreskjemaet samt et eget hefte, *Statskirke – om forholdet mellom staten og Den norske kirke*, som presenterer hovedtrekkene ved utvalgets utredning og anbefalinger. Dette heftet er tidligere sendt til kommunene, de kirkelige fellsrådene, menighetsrådene og presteskapet.

Høringsuttalelse sammen med spørreskjema i utfylt stand bes sendt Kultur- og kirke departementet, Kirkeavdelingen, Postboks 8030 Dep, 0030 Oslo.

Fristen for å uttale seg er **1. desember 2006**.

Med hilsen

Trond Giske

Spørsmål vedrørende kirkeordningen

1. Hvilke overordnede prinsipper bør ligge til grunn for tros- og livssynspolitikken ?

.....

2. Den norske kirke som statskirke:

Bør fortsette

Bør avvikles

Vet ikke / ønsker ikke å svare

3. I hvilken lov bør Den norske kirke være forankret :

Grunnloven

Egen kirkelov vedtatt i Stortinget

I lov om tros- og livssynssamfunn

Vet ikke / ønsker ikke å svare

4. Hvordan bør Den norske kirke finansieres:

Gjennom medlemsavgift

Medlemsavgift og med noe støtte fra det offentlige

Støtte fra det offentlige og med noe medlemsavgift

Offentlig finansiering uten medlemsavgift

Vet ikke / ønsker ikke å svare

5. Hvordan bør valgordningene og demokratiet være dersom statskirken avvikles:

Valgordningene bør være som i dag

Øke bruken av direkte valg til kirkens besluttede organer

Vet ikke / ønsker ikke å svare

Evt. andre ordninger?.....

6. Dersom statskirken avvikles, hva bør i så fall stå i § 2 i Grunnloven i tillegg til prinsippet om religionsfrihet:

Ingen tillegg

De politiske prinsipper som statsforvaltningen bygger på; som demokrati, rettstaten og menneskerettighetene

Det kristne og humanistiske verdigrunnlaget

Det humanistiske verdigrunnlaget

At Den norske kirke er en evangelisk-lurthrsk kirke

Vet ikke / ønsker ikke å svare

Evt. annet.....

Her kan du/dere sette kryss på en eller flere alternativer

7. Hvem skal ha ansvaret for gravferdsforvaltningen:

Den norske kirke

Kommunen

Vet ikke / ønsker ikke å svare

8. Hvem bør eie og forvalte kirkene:

Den norske kirke bør eie kirkene og ha det økonomiske ansvaret

Den norske kirke bør eie kirkene og kommunene bør ha det økonomiske ansvaret

Kommunen bør eie kirkene og ha det økonomiske ansvaret

Vet ikke /ønsker ikke å svare

HØRINGSINSTANSER – NOU 2006: 2 STATEN OG DEN NORSKE KIRKE

OFFENTLIGE ORGAN MV.

Departementene
Fylkesmennene
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
Kommunene
Likestillings- og diskrimineringsombudet
Longyearbyen lokalstyre
Nidaros domkirkes restaureringsarbeider
Opplysningsvesenets Fond
Riksantikvaren
Riksarkivaren
Sametinget
Skattedirektoratet
Sysselmannen på Svalbard

DEN NORSKE KIRKE

Biskopene i Den norske kirke
Bispedømmerådene
Døve menighetenes fellesråd
Kirkelige fellesråd i Den norske kirke
Kirkemøtet
Menighetsråd i Den norske kirke
Prostene i Den norske kirke

KIRKELIGE ORGANISASJONER

Areopagos/Emmaus
Den Indre Sjømannsmisjon
Den Norske Israelmisjon
Den Norske Tibetmisjon
Det Norske Bibelselskap
Det Norske Misjonsselskap
For Bibel og Bekjennelse
Indremisjonsforbundet
KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon
KIFO, Stiftelsen Kirkeforskning
Kirkelig Fornyelse
Kirkens Bymisjon
Kristen Muslimmisjon
Kristent Arbeid Blant Blinde og Svaksynte (KABB)
Kristent interkulturelt arbeid (KIA)
Misjonsalliansen
Nord-Norges Diakonistiftelse
Norges KFUK-KFUM
Norges Kirkesangforbund

Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag
Norges Kristelige Studentforbund
Norges Samemisjon
Normisjon
Norsk Forening for Kirkegårdskultur
Norsk Luthersk Misjonssamband
Norsk Misjon i Øst
Norsk Søndagsskoleforbund
Norske Kirkeakademier (NKA)
OASE
Samarbeidsråd for menighet og misjon
Samråd på Kirkens Grunn
Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet
Åpen Kirkegruppe

POLITISKE PARTI

Demokratene
Det Liberale Folkepartiet
Det norske Arbeiderparti
Fedrelandspartiet
Fremskrittspartiet
Høyre
Kristelig Folkeparti
Kristent Samlingsparti
Kystpartiet
Miljøpartiet De Grønne
Nasjonalalliansen
Naturlovpartiet
Norges Kommunistiske Parti
Pensjonistpartiet
Reformpartiet
Rød Valgallianse
Sámeálbmot Bellodat Samefolkets Parti
Samfunnspartiet
Senterpartiet
Sosialdemokratene
Sosialistisk Venstreparti
Tverrpolitisk Folkevalgte
Venstre

ARBEIDSLIVS- OG INTERESSEORGANISASJONER MV.

Akademikerne
Amnesty International Norge
Begravelsesbyråenes Forum
Den norske advokatforening
Den norske dommerforening

Den norske helsingforskomité
Den norske kirkes kateketforening
Den norske kirkes presteforening
Det Norske Diakonforbund
Fagforbundet teoLOgene
Fagforbundet, kirke- og gravferdsansatte
Faglig forum for kommunalt flyktningarbeid
Fellesorganisasjonen
Fortidsminneforeningen
Forum for Yrke–Tro Organisasjoner (FYTO)
Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon
Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon
Human Rights Service
Innvandrerne Landsorganisasjon (INLO)
KFO (YS)
Kirkeansatte
Kommunalansattes Fellesorganisasjon
Kommunenes Sentralforbund
Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene
LO – Landsorganisasjonen i Norge
Menneskerettighetshuset
Musikernes fellesorganisasjon
NGO-forum for menneskerettigheter
Norges bygdekvinnelag
Norges juristforbund
Norges Kvinne- og Familieforbund
Norsk Innvandrerforum
Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)
Norsk Kvinnelig Teologforening
Norsk Organisasjon for Asylsøkere
Norske kveners forbund
Norske kvinners sanitetsforening
Norske samers riksforbund
Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)
Organisasjonen mot offentlig diskriminering
Rettspolitisk Forening
Senter for interkulturell kommunikasjon
Senter for menneskerettigheter, UiO
Senter mot etnisk diskriminering
Unio
Utdanningsforbundet
Utdanningsgruppene Hovedorganisasjon
YS

UNDERVISNINGSinSTITUSJONER

Ansgar teologiske høgskole

Det praktisk-teologiske seminar
Det teologiske Menighetsfakultet
Diakonhjemmet Høgskole
Diakonissehjemmets Høgskole
Dronning Mauds Minne
Høgskolen Diakonova
Høgskolen i Agder
Høgskolen i Finnmark
Høgskolen i Tromsø
Høgskolen i Volda
Kirkelig utdanningssenter i nord
Lovisenberg Diakonale Høgskole
Mediehøgskolen Gimlekollen (MhG)
Misjonshøgskolen (MHS)
Nansenskolen
Norges musikkhøgskole
Norsk lærerakademi
NTNU
Rogaland Høgskole
Samisk høgskole
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo
Universitetet i Oslo, Det juridiske fakultet
Universitetet i Oslo, Det teologiske fakultet
Universitetet i Stavanger
Universitetet i Tromsø

**TROS- OG LIVSSYNSSAMFUNN UTENFOR DEN NORSKE KIRKE, SAMT
PARAPLYORGANISASJONER**

Bahá'ísamfunnet
Buddhistforbundet
De Frie Evangeliske Forsamlinger
Den Evangelisk Lutherske Frikirke
Den katolske kirke i Norge v/ Oslo katolske bispedømme
Den Kristelige Menighet (Smiths Venner)
Den nyapostoliske kirke
Den ortodokse kirke i Norge – Hellige Nikolai menighet
Den russiske Ortodokse kirke (Moskvapatriarkatet)
Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn
Det Mosaiske Trossamfunn
Det Norske Baptistsamfunn
Det Norske Misjonsforbund
Frelsesarmeen
Gurduara Sri Guru Nanak Dev Ji
Holistisk Forbund
Human-Etisk Forbund

Islams Ahmadiyya-menighet
Islamsk Råd Norge
Islamske Kultur Sentrum i Oslo
Jehovas vitner
Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige
Kontaktutvalget i Pinsebevegelsen
Kristensamfunnet
Metodistkirken i Norge
Norges Frikirkeråd
Norges kristne råd
Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn
Sanatan Mandir Sabha Norway
Syvendedags Adventistsamfunnet i Norge
Vennenes Samfunn Kvekerne
World Islamic Mission, Norway